

ארחות חיים

ברכה לפני נטילת ידיים שחרית

לפני שנטלנו ידיים שחרית, אסור לנו לברך או להזכיר שם שמים. זאת הסיבה שכשאנחנו מתעוררים אנו יכולים לומר 'מודה אני' למרות שעדיין לא נטלנו ידיים, כי אנו לא מזכירים שם שמים. זאת גם הסיבה לכך שאנחנו מברכים 'על נטילת ידיים' רק לאחר שנטלנו את הידיים ולא לפני הנטילה (כמו בשאר המצוות שאנו מברכים לפני קיום המצוה ולא לאחריה).

כשאנו בטיול וישנים בשטח, ואין לנו מים לנטילת ידיים, במקרה זה, כדי שנוכל לברך את ברכות השחר והתורה ולהתפלל תפילת שחרית, עלינו לנקות את הידיים בכל דבר שמנקה כדוגמת בגד או מגבת יבשה, ולהקפיד לנקות את כל היד בין בגבה ובין בתוכה עד פרק היד, כי ניקיון זה הוא תחליף לנטילה במים. לאחר שנגיע למקום בו ישנם מים, ניטול את הידיים מה'נטלה' שלוש פעמים לסירוגין (כמו בכל בוקר), אך לא נברך על נטילה זו.

שטיפת הפה בבוקר

כאשר אנחנו מזכירים את שם ה' בברכה או בתפילה, עלינו להקפיד לעשות זאת מתוך נקיות, קדושה וטהרה. לכן כשאנחנו קמים בבוקר והפה שלנו מלא ריר משינת הלילה, ופעמים נודף ממנו ריח לא נעים, נשטוף את הפה היטב ונצחצח את השיניים, כך נברך ונתפלל בפה נקי.

לא רק בבוקר, אלא גם במשך היום כשאנחנו רוצים לברך או להתפלל, עלינו להקפיד שהפה שלנו יהיה נקי ופנוי לברכה. ואם הפה מלוכלך או מלא באוכל, נקפיד לשטוף את הפה ולסיים את האכילה, כדי להזכיר שם שמים בנקיות ובצורה מכובדת. בבוקר רצוי לרחוץ גם את הפנים והלכלוך מהעיניים, כך נהיה נקיים ומוכנים היטב לתפילה.

נטילת ידיים לפני התפילה

למדנו על נטילת ידיים שחרית – הנטילה שאנו נוטלים מיד כשאנחנו קמים בבוקר, ועל רחיצת הפה כדי שנוכל לברך ולהתפלל בנקיות.

מלבד הנטילה בבוקר, אנחנו צריכים ליטול את הידיים לפני כל תפילה שאנחנו מתפללים: שחרית, מנחה וערבית. בנטילה זו אנחנו מנקים את הידיים מהלכלוך שיש בהם, וכך אנו גם מכינים את עצמינו להתפלל בנקיות, בקדושה ובטהרה לפני ה'.

אמנם יש הבדל בנטילה בין התפילות. כפי שכבר למדנו, כשאנחנו נוטלים את הידיים בבוקר מיד כשאנחנו קמים ולפני תפילת שחרית, אנחנו מברכים 'על נטילת ידיים'. אולם, לפני תפילת מנחה או ערבית, ניטול את הידיים, אך לא נברך על הנטילה.

דמויות מופת

ציור דיוקנו של רבי משה איסרליש (ויקיפדיה)

רבי משה איסרליש זצ"ל.

מכונה הרמ"א.

אחד מספריו העיקריים נקרא 'דרכי משה', שהוא ביאור על ספר ה'טור'.

כאשר יצא לאור ה'שולחן ערוך', הוסיף הרמ"א הגהות שכוננו 'המפה' (המונחת על השולחן הערוך). בהגהות אלו ציין הרמ"א את ההלכות והמנהגים השונים ממה שנכתבו בשולחן ערוך ושעל פיהם נוהגים קהילות אשכנז. באופן זה הפך ספר ה'שולחן ערוך' לספר הלכה אחד המשמש הן את יהדות ספרד והן את יהדות אשכנז.

דברים המצריכים נטילת ידיים

מלבד נטילת הידיים כשאנחנו קמים בבוקר או לפני שאנו מתפללים, ישנם דברים נוספים שלאחר שאנחנו עושים אותם עלינו ליטול את הידיים. פעמים שהסיבה לכך שאנו נוטלים את הידיים היא משום הרוח הרעה השורה על הידיים (כדוגמת הנטילה בבוקר לאחר שינת הלילה) ופעמים משום נקיות וטהרה (כדוגמת הנטילה לפני התפילה).

לאחר שסיימנו להתפנות ויצאנו מבית הכיסא עלינו ליטול את הידיים, גם מצד הרוח הרעה השורה בבית הכיסא, וגם משום נקיות הידיים שלרוב מתלככות כשאנחנו מקנחים את עצמנו.

גם כשאנחנו נוגעים בנעליים או הרגליים, למשל כשאנחנו נועלים נעליים בבוקר, או כשאנחנו חולצים את הנעליים ונועלים נעלי ספורט לפני שיעור התעמלות, עלינו ליטול את הידיים (גם משום הרוח הרעה השורה על הרגליים וגם משום נקיות הידיים).

בשני המקרים (יציאה מבית הכיסא או נגיעה בנעליים) לא נברך על הנטילה.

נגיעה במקומות המכוסים בגוף

ישנם בגוף שלנו מקומות שבדרך כלל אינם מכוסים בבגדים אלא הם מגולים, כמו למשל הפנים, הצוואר והידיים (עד לאיזור המרפק). שאר המקומות נחשבים למקומות מכוסים, כיון שלרוב אנחנו מכסים אותם בבגדים.

המקומות המכוסים בגוף בדרך כלל אינם נקיים אלא יש בהם זיעה ולפעמים גם לכלוך. לכן עלינו להיזהר שלא לגעת במקומות המכוסים (גם אם כעת הם לא מכוסים, למשל אם לבשנו אותם יום מכנסיים קצרות והירכיים שלנו מגולות), בזמן התפילה, לימוד תורה או האכילה.

לכן בזמן שאנחנו מתפללים, חשוב שניזהר לא לגעת במקומות שיש בהם זיעה, כדוגמת הרגליים (או הנעליים), ולא לגרד בראש או בגב, כי אז נצטרך ליטול את הידיים כדי שנוכל להמשיך לברך ולהתפלל.

גם באמצע שיעור תורה, חשוב להשתדל שלא לגעת במקומות המכוסים, כדי שלא נצטרך להפסיק וליטול את הידיים כדי שנוכל להמשיך וללמוד תורה.

אם בכל זאת נגענו במקומות המכוסים ואין לנו מים כי הם רחוקים או שאנחנו לא יכולים לצאת מהכיתה כי זה מפריע למהלך השיעור או התפילה, במקרה זה ננקה את הידיים בבגד שאנחנו לובשים או בכל דבר אחר שמנקה.

עובר לעשייתן

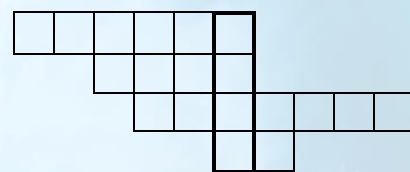
'עובר לעשייתן' היא הלכה בידינו ברכות המצוות, לפיה יש לברך את הברכה דוקא קודם עשיית המצווה, ולא לאחריה. פירוש המילה 'עובר' הוא 'קודם'. לדוגמה בקיום מצוות נטילת לולב, אנחנו מברכים לפני נטילת הלולב ולא לאחריה.

ישנם מקרים יוצאים מהכלל, בהם לא ניתן לברך לפני קיום המצווה, ולכן אנחנו מברכים לאחריה. אחת הדוגמאות היא נטילת ידיים שחרית. במקום לברך לפני הנטילה (כמו בנטילת לולב) אנחנו מברכים לאחר הנטילה.

הסיבה לכך היא, כיון שהידיים שלנו לא נקיות לכן אי אפשר להזכיר שם שמים ולברך לפני הנטילה, לכן תקנו חכמים במקרה זה שהברכה תהיה לאחר הנטילה, כשהידיים שלנו כבר נקיות.

שאלות הזרה

1. נגיעה בהם מצריכה נטילת ידיים.
2. אחת הסיבות לנטילת ידיים.
3. שם משפחתו של הרמ"א.
4. חשוב לנקות אותו לפני התפילה.

(אם פתרתם נכון, קיבלתם את המילה 'נטלה' בטור המודגש)

